

Domborzati kép-légifotó

PÉTERHIDA

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés
  2. Péterhida bemutatása
  3. Örökségünk
    - 3.1. *Építészeti értékek*
    - 3.2. *Táji és természeti értékek*
    - 3.3. *Településképi jellemzők*
  4. Eltérő karakterű településrészek
    - 4.1. *Kertes családiházias településrész*
    - 4.2. *Falusias/történeti településrész*
    - 4.3. *Vegyes központi településrész*
    - 4.4. *Közösségi területek karaktere*
    - 4.5. *Gazdasági településrész*
    - 4.6. *Külterületi településrész*
  5. Ajánlások
    - 5.1. *Településszerkezet*
    - 5.2. *Épületek elhelyezése*
    - 5.3. *Épületek magassága*
    - 5.4. *Tető kialakítása*
    - 5.5. *Homlokzatképzés, anyaghasználat, színek*
    - 5.6. *Zöldfelületek*
    - 5.7. *Kerítések kialakítása*
    - 5.8. *Közterületek kialakítása*
    - 5.9. *Sajátos építményfajták*
    - 5.10. *Reklámcélú-, információs- és hirdető berendezések*
  6. Jó példák- Épületek, építészeti részletek
  7. Jó példák – Sajátos építményfajták
  8. Hirdetések, reklámtáblák
- Impresszum

FŐÉPÍTÉSZI KÖSZÖNTŐ

*Mottó: „Azért vagyunk a világban, hogy valahol
otthon legyünk benne”*

Tamási Áron

A kézbevett arculati kézikönyv fő feladata a vizuális kultúra iránti érzékenységünk fejlesztése, a szemléletformálás. Épített és természeti környezetünk alakulása, alakítása nemcsak magánügyünk, tevékenységünkkel a környezetünkre is hatással vagyunk.

Településeink épített és természeti környezetének kialakulását földrajzi, történelmi, gazdasági, világnézeti és szociális okok befolyásolják. Minden település, építmény mutatja az ott élők gazdasági, szellemi és mentális állapotát is. Környezetünk minőségi formálásával, segíteni tudjuk a településen élők életminőségét. Fontos, hogy az elmúlt több, mint fél évszázadban kialakult szemléletünket, mely szerint az egyik legfontosabb életcél az „önmegvalósítás” kissé átértelmezzük. Ezen személetünk térbeli lenyomataivá váltak településeink is, e szerint fejlődtek, változtak. A II. világháború előtti emberek könnyebben beillesztették magukat a társadalomba, és e szerint alakították környezetüket is, ezért tudtak létrejönni egységes településképek. Mára ez megváltozott. Az arculati kézikönyv készítésének fő célja, hogy segítsük a településszerkezetbe,

*„Ami lent van, az megfelel annak, ami fent van, és ami fent van, az
megfelel annak, ami lent van,
hogy az egyetlen varázslatának műveletét végrehajtsd.”*

Ókori smaragdtábla felirata magyarul

településképbe való illeszkedés iránti elkötelezettségünket, legyünk bár tulajdonosok, önkormányzatok, építészek vagy mérnökök.

Az arculati kézikönyvben megtalálhatóak a településképet befolyásoló olyan elemek, melyek szerepének általában nem tulajdonítunk túl nagy jelentőséget. (Víz- és adótoronyok, felszín feletti

hálózatok és oszlopaik, utcaszelvények, árkok, kapubehajtók kialakításai, utcabútorok, információs- és hirdetőablak, kerítések, fasorok, környezetrendezések, növényesítések, részletképzések...)

A település arculatával való foglalkozás természetesen nem kampánymunka. Sok év kitartó és következetes erőfeszítése szükséges ahhoz, hogy látható eredményt is fel tudjunk mutatni. „A településfejlesztés, az egy türelmes műfaj.” Ehhez a hasznos munkához kívánok a településen hosszú távon élni akaró, és tudó lakókat, gazdasági szereplőket, lehetőséget, elhivatott és jó szakembereket. Kívánom, hogy a közös munka által, sikerüljön a településen a hagyományokra épülő, 21. századi színvonalú, minőségi életteret biztosítani.

Bánkuti Melitta főépítész

BEVEZETÉS

„Az építészetet szokás megfagyott zeneként emlegetni. És valóban nagyon sok hasonlóságot találhatunk egy zenemű és az építészet között. Az építészet sokszínűségét adja a változatos utcák, terek, épületek sokasága, mint egy zenekarban a sokféle hangszer: vonósok, fúvósok, ütős hangszerek. Ugyanakkor, ha ezek egymásra tekintet nélkül zenélnék, lehet külön-külön még szép dallam is, amit játszanak, az összkép hamis. Ugyanígy a házak is lehetnek eltérőek egymástól, más rendeltetésűek, de ha nincsenek tekintettel egymásra, zavaros, élehetetlen környezetet alakítanak ki. A kézikönyv segítség kíván lenni: a település bemutatásával, az értékek megismertetésével és az útmutató résszel tárja fel az épített környezet szépségeit. Bevezeti az olvasót az építészeti értékek tárházába, hogy olyan házat tudjon építeni, ami valódi büszkeséggel töltheti el, és a település képéhez illeszkedik, azt ízléssel viszi tovább. Az ajánlások nem tekinthetők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása. Az unalomig másolt, giccses, sokszor import klónok helyett a település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése. A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan továbbbíródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt. Egy ház elválaszthatatlan kapcsolatban van környezetével, szomszédaival, településével. Valódi gyümölcse pedig csak annak a kapcsolatnak van, ahol a felek egymást megismerik, szeretik és békében élnek egymással. Igaz ez az emberi kapcsolatokról a zenén át egészen épített környezetünkig.

A településképi védelméről szóló 2016 évi LXXIV. Törvény értelmében Községünk településképi arculati kézikönyvet készít, melynek célja, hogy meghatározza településünk jellemzőit, értékeit, eltérő karakterű településrészeit, majd eszerint építészeti ajánlásokat fogalmazunk meg szöveges és képi formában az egységes településképhez való illeszkedés céljából. Az arculati kézikönyv kidolgozása előfeltétele a településképi rendeletnek, mely megalkotása szintén e törvényből adódó új feladata az Önkormányzatunknak.

Ismerjük meg együtt hát településünket, találjuk meg, fedezzük fel természeti és építészeti értékeinket. Az általunk megfogalmazott ajánlásokkal határozzuk meg az építészeti örökségünk védendő elemeit, az épített környezetünk formálódásának irányát, mutassunk jó példákat, amelyek követésre érdemesek lehetnek mind a településünkön élők, mind a leendő építtetőink számára. Munkánk csak a településen élők bevonásával lehet teljes, ezért kérem, hogy segítse Ön is munkánkat! Közös sikerünk csak akkor lehet teljes, ha társadalmi párbeszéd és konszenzus alakul ki a jövőnket illetően.

Legyen Munkatársunk, javaslataik befogadására mindig készen állunk.”

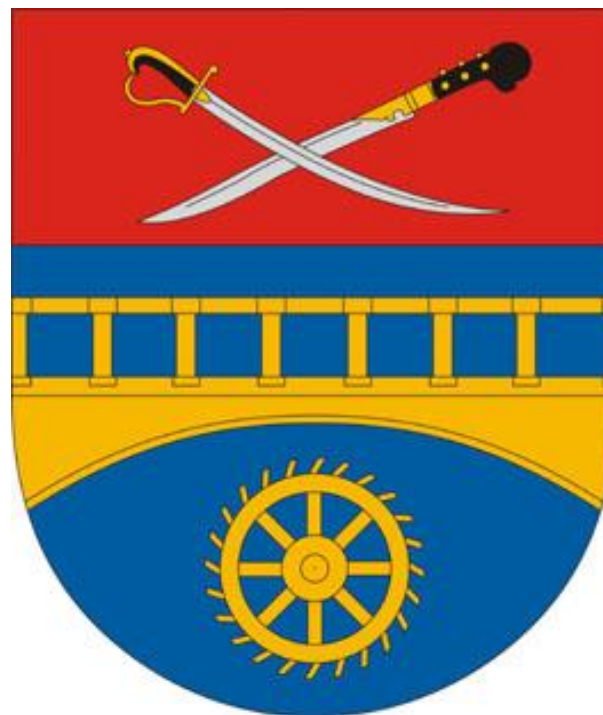
Régi fényképek a község életéből

PÉTERHIDA CÍMERE

„A címer kerek talpú kék pajzs, vörös pajzsfővel. A kék mezőben a pajzsot átívelő, korláttal ellátott aranyhíd, alatta arany vízimalomkerék. A vörös pajzsfőben két, keresztbe tett pengéjű kard, egy 1848-as mintájú szablya, bal haránt egy fekete markolatú, arany veretes jataján.

A kék mezőn átívelő híd a település nevére utal. Az arany malomkerék a falu régi vízimalmára vonatkozik. A vörös pajzsfőben ábrázolt két kard az 1848-as szabadságharc idején a községben lezajlott győztes ütközet emléke, melyet a péterhidai nemzetőrök a betörő horvát "granicársárok" vívtak.”

forrás: <http://www.nemzetjelkepek.hu/onkormanyzat-peterhida.shtml>

PÉTERHIDA BEMUTATÁSA

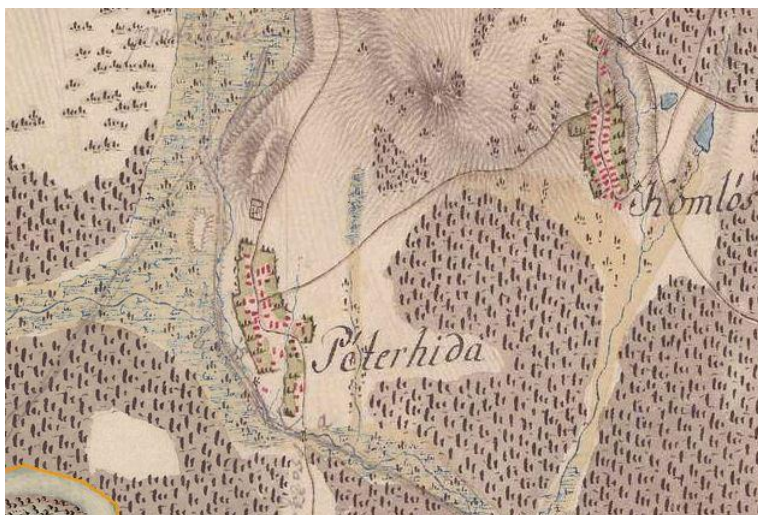
Lakosság száma: 193 fő

Belterülete: 56 ha

Külterülete: 1116 ha

Az önkormányzat címe: 7582 Péterhida, Fő u. 50.

Polgármester: Káló Tímea

I.katonai felmérési térkép (1763-1787), forrás: maps.hungaricana.hu

Péterhida dél-somogyi kistelepülés, a Dráva mentén fekszik, Barcstól 11 kilométerre északnyugatra, a folyótól 3 kilométerre. Megközelíthető a 68-as útról Csokonyavisontáról Babócsa és Kömlőd érintésével, illetve Barcs felől mellékútvonalon. Vasúton a Pécs-Nagykanizsa vonalról érhető el.

Ősi halásztelepülés Péterhida, mindössze 3 kilométerre az Ó-Drávától. Nyolc-tíz halász mindig élt a faluban, sőt halászati kísérleti telepe is volt itt hajdan a Földművelésügyi Minisztériumnak. Egészen a hatvanas évek elejéig bőség volt itt csukából, pontyból, törpeharcsából, harcsából.

Egy alkalommal még a Szabad Föld hasábjaira is bekerült a falu neve, amikor ötven kilós harcsákat emeltek ki a folyóból a halászok. A hatvanas évek elején azonban egy csapásra megszűnt a halászat; lecsapolták a Rinyát, elmocsarasodott az Ó-Dráva. Az addig használt eresztőhálókkal, varsákkal ma már csak a tájházban találkozhat az idelátogató. Manapság az egykor mindennapos halleves is ritkán kerül a péterhidai asztalokra. Pedig annak idején nem kellett takarékoskodni az alapanyaggal. A péterhidai halleves arról volt híres, hogy mindig nagy haldarabok úszkáltak benne. A folyó elmocsarasodásával befellegzett az addig működő péterhidai vízimalomnak is. Valaha az egész Dráva-vidékről idehozták az örölni való gabonájukat a gazdák. Azt mondták: a vízimalom jobb mint a gőzmalom, mert nem égeti meg a szemet. A malomkerék szinte sosem pihent, még Horvátországból is idejöttek az örölnivalóval. Mára a malnot már felújították. A falu több műemlék-jellegű épülettel is rendelkezik. Az úgynevezett zsúpos házat, a régi községházat és a haranglábat az eredeti állapotába sikerült visszaállítani. A zsúpos házba a Dráva menti halászatot bemutató kiállítást terveznek, ahonnan könnyen megközelíthetők lesznek mind az Ó-, mind az élő Dráva kedvelt horgász helyei. A kúriaépület még mindig felújításra vár. A Kömlősi utcán át kijutva a faluból a Góric-dombra érünk.

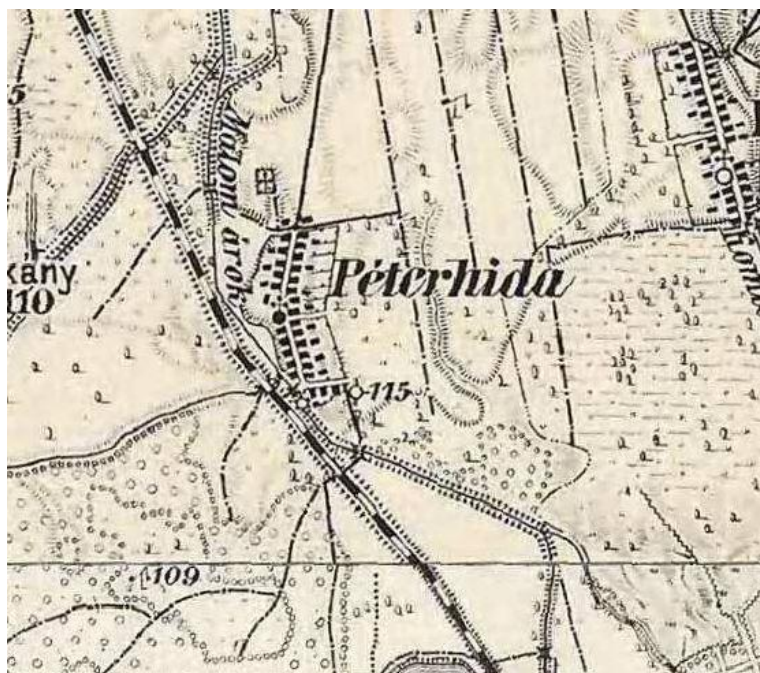

II. katonai felmérési térkép (1806-1869), forrás: maps.bungaricana.hu

A hiedelem szerint a szigetvári és babócsai várat összekötő rejtékút egyik fő pontja volt ez. A település közelében természetvédelmi érték a péterhidai fás-legelő. Az egykori ligeterdők kiirtása után nagy kiterjedésű mocsarak, nedves rétek alakultak ki errefelé. A több száz hektáros réten számos védett növényfaj – tőzike, liliom-félék, orchidea-félék - található.

Erősen öregedő a település, a falu lakosságának hetven százaléka idős. Nincs meghatározó foglalkoztató helyben. Az emberek nagyrészt Barcsra járnak dolgozni. A színmagyar falu lakosságának zöme katolikus. A községben művelődési ház, könyvtár és katolikus templom van. Büszkék a korszerű vízműükre, kábeltelevíziójukra, és arra, hogy a faluban a gázvezeték is kiépült. Péterhida és a szomszédos Komlósd lakói valamikor együtt éltek a községhez tartozó Szelicsapusztán. Az idők folyamán azonban a falu kettészakadt, eredeti helyét pedig szántóföldként művelték. Péterhida a Tibold nemzetség ősi birtoka, majd a Báthoriak nyerték adományul II. ulászló királytól. 1536-50 között a babócsai plébános és Báthori András voltak a földesurai. 1660-as adatok szerint Péter-hídja Szent-György várának volt a tartozéka. 1677-től egészen a legújabb korig a Széchenyiek tulajdona. Nevezetes eseménye, amikor 1848 őszen Jellásich hadából egy granicsár csapat megtámadta a községet. Az itteni nemzetőrök és népfelkelők azonban visszaverték a támadást. A nemrég elkészült falucímerben két egymást keresztező horvát és magyar szablya utal erre a csatára. A címerben szerepel még egy híd, amely a falu nevére utal. A történet szerint egy Péter nevű ács élt a Rinya túloldalán. Hogy megkönnyítse az átkelést, épített egy hidat, amelyet azután Péter hídjának neveztek. A címerből természetesen a malomkerék sem hiányozhat, amely a vízimalomra utal, amelyet Széchenyi Ferenc gróf emeltetett. A levéltárban megtalálható legrégebb pecsétje 1788-ban keletkezett. A századelőn katolikus, majd polgári olvasóköri működött a faluban.

Az első világháborúban 25, a másodikban 16 hősi halottja volt a településnek. A közelmúlt történelme sok kárt okozott a falunak. Egészen a téveszesítésig - 1950 - virágzott itt a gazdaság. Jómódú állattartó gazdák lakták a települést, a halászat mellett a marha és a lótarás volt a fő megélhetési forrás. 1945 után a falu életét meghatározta a szövetkezet. 1950-56 között Dolgozó Nép Alkotmánya, majd Kossuth és Drávamenti mgtsz működött itt. Egyre rosszabbak lettek az eredmények mind a növénytermesztésben, mind az állattartásban.

III. katonai felmérési térkép (1869-1887), forrás: maps.bungaricana.hu

Annak ellenére így volt, hogy a szövetkezet nagy rétekekkel és legelőkkel rendelkezett. Egyedül a tejértékesítés és a tejhozam volt az, ami akkoriban megközelítette a szomszédos komlósi adatokat. Eközben folyamatosan fogy a falu: 1960-ban még 540, 1965-ben már csak 470 a lakosok száma. Megszűnt a falu alsó-felső tagozatos iskolája, s a lakosok száma ma már nem éri el a 200 főt sem. A községben élő gyermekek a barcsi oktatási intézményekbe járnak be tanulni. A munkahellyel rendelkező felnőtt, munkaképes korú lakosság szintén Barcsra jár be napi ingázással.

A helyi önkormányzat a településen élő idős, egyedülálló, beteg emberek számára – a hét közbeni – egyszeri meleg ételhez való hozzájutást, Barcsról történő kiszállítással, falugondnoki szolgálat útján biztosítja.

A középületeik állaga jó. A kiköltözés nem jellemző, a beköltözés azonban annál inkább: az utóbbi két évben Barcsról, Pécsről, Szigetvárról, Nagyatádról összesen 6 család költözött ide. A falu lakosságának nyolcvan százaléka időskorú. Nincs elegendő munkaalkalom a helybelieknek, főként Barcsra járnak dolgozni.

A barcsi áfész vegyes- és italboltot üzemeltet a településen. Az egészségügyi ellátást is Barcsról oldják meg.

Visszatérő rendezvény a májusban megtartott hagyományos búcsú.

A községben művelődési ház, könyvtár, katolikus templom van. A lakosság többsége katolikus vallású. Az önkormányzat darálót üzemeltet, ami ingyenes a helybeliek számára.

A munkanélküliség 20 százalékos. Egy egyéni vállalkozó, és egy betéti társaság van a településen. Az előbbi kereskedelmi tevékenységet folytat, az utóbbi szolgáltató. Harmincan váltották ki őstermelői igazolványt.

Péterhida jelenleg:

- Település kapuja a településre vezető út, fasor telepítése javasolt a bekötőút mellé.
- Községi tér kialakítására pályázat van elfogadás alatt, faluközpont megfelelő definiálása fontos feladat.
- Egységes utcabútor rendszerre, egységes utcaszelvényre igény van
- 120 lakosból 20-25 a gyerek.
- Dóra Vilmostól vették a játszótéri elemeket (Játszótér 2006 Kft).
- A focipályát önerőből építették, új funkcióval szükséges feltölteni.
- Malom kérdése, működése, a víz visszahozása alap cél.
- Kerékpárút bevezetése cél.
- Folyamatos a kapcsolat DDNP-al.
- A település Öko-turisztikai helyé szeretne vállalni.
- Vízierőmű kérdése.
- Kerékpárúton függőhíd létesítése.
- Nyárson halsütés mint helyi specialitás lehetne egyik vonzerő.
- Halas búcsú, visszatérés a gyökerekhez.
- Halászfalu volt és azzá is szeretne vállalni.
- Van olyan ház, amelynek ponty van a homlokzatán.
- Kifejezetten öko bio természetvédelmi gondolkodás az irányadó a településvezetésnél! A falusi turizmus felé szeretnének nyitni.

A Településképi Arculati Kézikönyv készítésével kapcsolatos lakossági fórumon elhangzottakról jegyzőkönyv készült, azokat értékeltük, megfontoltuk, kiegészítettük és beépítettük a kézikönyv egyes részeibe.

Domborzati kép forrása: www.google.hu/maps

ÖRÖKSÉGÜNK

3

A Kaposvári Járási Hivatal Hatósági Főosztály, Építésügyi és Örökségvédelmi Osztályának adatszolgáltatása:

Péterhida 2017.09.13-án hatályos, védett ingatlanok listája, a hiteles hatósági nyilvántartás szerint.

megye	település neve	helyrajzi szám	védetség jogi jellege	azonosító	védett örökségi érték neve
Somogy	Péterhida	035/1	régészeti lelőhely	48263	Gorica
				48265	Keskeny puszta
Somogy	Péterhida	038	régészeti lelőhely	48251	Rókalyuk I.
				48254	Gorica I.
Somogy	Péterhida	039	régészeti lelőhely	48254	Gorica I.
Somogy	Péterhida	046	régészeti lelőhely	59122	Szelicsa
Somogy	Péterhida	049	régészeti lelőhely	59122	Szelicsa
Somogy	Péterhida	050/2	régészeti lelőhely	59122	Szelicsa
Somogy	Péterhida	050/3	régészeti lelőhely	59122	Szelicsa
Somogy	Péterhida	076/1	régészeti lelőhely	48262	Várhely I.
				48264	Várhely II.
Somogy	Péterhida	076/2	régészeti lelőhely	48264	Várhely II.

				59121	Pusztafalusi-dűlő
Somogy	Péterhida	077/2	régészeti lelőhely	59121	Pusztafalusi-dűlő
Somogy	Péterhida	077/3	régészeti lelőhely	59121	Pusztafalusi-dűlő
Somogy	Péterhida	079/1	régészeti lelőhely	59121	Pusztafalusi-dűlő
Somogy	Péterhida	09	műemléki környezet	4300 [29578]	Lakóház ex-lege műemléki környezete
Somogy	Péterhida	54	műemléki környezet	4300 [29578]	Lakóház ex-lege műemléki környezete
Somogy	Péterhida	55	műemléki környezet	4300 [29578]	Lakóház ex-lege műemléki környezete
Somogy	Péterhida	56	műemléki környezet	4300 [29578]	Lakóház ex-lege műemléki környezete
Somogy	Péterhida	76/2	műemléki környezet	4300 [29578]	Lakóház ex-lege műemléki környezete
Somogy	Péterhida	77/6	nyilvántartott műemléki érték	9428 [8052]	Kúria
Somogy	Péterhida	77/8	nyilvántartott műemléki érték	9429 [8053]	Vízimalom
Somogy	Péterhida	94	műemléki környezet	4300 [29578]	Lakóház ex-lege műemléki környezete
Somogy	Péterhida	95	műemlék	4300 [8054]	Lakóház
Somogy	Péterhida	96	műemléki környezet	4300 [29578]	Lakóház ex-lege műemléki környezete
Somogy	Péterhida	99	nyilvántartott műemléki érték	4301 [8055]	Harangtorony

3.1. Építészeti értékek:

Harangtorony-nyilvántartott műemléki érték

Szépen karbantartott épület.

A Harangláb mellől javasolt lenne a villanyvezetéket áthelyezni, így a térélmény sokkal kedvezőbb lenne az épület környezetében. Elsősorban a földkábel lenne a megfelelő megoldás a településkép szempontjából. A növényzet telepítése is másként alakulhatna (utcafásítás) a föld alatt vezetett infrastruktúrális elemek esetén.

Népi lakóház Fő utca 43.- Műemlék

XIX. század elején épült lakóház.

Jelenleg tetőszerkezete felújítás alatt áll. Szintén pályázati forrásból szeretné a település felújítani, amely pályázat is elfogadás alatt van.

Fő utca 15. régi Kúria épülete

Eredeti formában megőrződött épület, sajnos romló állapotban, kihasználatlan. A tetőszerkezete megrogyott a tulajdonos elérhetetlen .

Vízimalom- Nyilvántartott műemléki érték

A malom épületét felújították, műemléki értékének megfelelő minőségben. Állandó funkciót kell neki találni.

Vízimalom történeti áttekintése:

XVIII. század

Az első katonai felmérés térképezése során (1782-1785) Péterhida település jellemzésében megemlítenek egy vízimalmot, amely vélhetően a jelenlegi malom helyén állt: „A patak, amely egy mocsáron folyik keresztül, helyben egy malmot hajt, s a falu mellett található hídon lehet átkelni rajta”(DOBAI; 1983).

XIX. század

A péterhidai vízimalom észak-keleti homlokzatán található vésett tábla alapján a malom a mai alapterülettel 1810-ben épült. Helyi adatközlők szerint a falak égerfa-cölöp alapon nyugszanak. Az épület gróf Széchényi Ferenc csokonyai uradalmához tartozott, aki három fia közt még életében felosztotta birtokainak jelentős részét. A felosztást megelőzően 1814- ben részletes birtokösszeírást készítettett, így marad fenn az alábbi malomra vonatkozó közlés: „Épületek: Malomház, műhelyszoba az őrlők számára, deszkametsző.”, „A lisztórló malom háromkerekű, a deszkametsző pedig egy. A Rinya vize hajtja.”(KANYAR; 1990). Az 1848-as földreformot követően a malom a Jeki testvérek, István és György tulajdonába került, majd később Jeki György lett az egyedüli tulajdonos (HORVÁTH, 2003). E század közepéről származó információtöredék, hogy az 1869. évi iparos összeírásban „Fekete György molnár” szerepel Péterhidán (BŐSZE; 2005). A fentiekén túl a II. katonai felmérés péterhidai szelvényén még nem kivehető a malom egykori alaprajza viszont az 1880-as évekből származó kataszteri térképen már a vízimalom jelenlegi helyén és a mainak megfelelő telekmérettel került ábrázolásra. A malom ekkor még három, később egy alulcsapott vízikerékkel, két hengershékkal, egy rostával és egy koptatóval üzemelt (MŰSZAKI LEÍRÁS, 1895).

XX. század

A malom huszadik századi története meglehetősen mozgalmasnak mondható. Az észak-keletre néző oromfalon található véset szerint vélhetően 1920-ban került felújításra az épület és nagyjából ekkortól datálható, hogy Jeki György lányát feleségül vevő Ratalics Géza lett a malom tulajdonosa. Ezt megelőzően, 1910-ben került kialakításra a vízenergiát két állótengelyű turbinával hasznosító rendszer. A korszerűsítés során új hengerszékek, hasábsziták, serleges felvonók beépítése is megtörtént. A malomgépeket gyártó cég (Pohl Emil és Fiai gépgyár Szombathely) öntödéje 1923-ban leégett, ezért valamennyi gépészeti elem e dátumot megelőzően kerülhetett legyártásra és beépítésre.

A malom, valószínűleg az államosításig a Ratalics család tulajdonában volt és a Rinya eltereléséig jellemzően vízerővel működött. Helyi lakosok elmondása szerint egykoron az aszályos időszak kivédésére gőzgéppel is hajtható volt a rendszer, majd 1920-tól ezt a gőzgépet dízel meghajtással helyettesítették. Ez a dízelmotor, mely fegyvergyári állómotor volt, később a mezőkövesdi gépmúzeumba került, ahol napjainkban is megtekinthető.

Az épület észak-nyugati homlokzatához az említett gőzgépet, majd dízelmotort magába foglaló gépház épült, a meghajtást továbbító szíjkereket és tengelyt magába foglaló aknával.

Napjainkra ez a ráépítés már teljesen felszámolódott és a kiépített akna is beomlott.

A II. világháború végén, 1944. decemberében Péterhidát is elérte a front. A lakosság egy részét kitelepítették Gyöngyösmellék községbe (SZABÓ, SZILI; 1993). A lakosok visszamaradó része és a bolgár katonaság rendszeresen fosztogatta a falut és a front közelsége is tovább rontotta a helyzetet. Ekkor semmisült meg az illetékes jegyzőség irattára (KANYAR; 1970). Érdekes emlék a helyi adatközlők részéről, hogy a megszálló bolgár katonák orvhalászat céljából kézigránátkötegetdobtak a malom turbinaházába, ami ekkor megrepedt. A lakosok szerint a délkeleti falazat későbbi megrogyása is ennek köszönhető.

Az 1951-es államosítást követően a malom „népérből” 1961-ben leállításra került, majd ezt követően 1965-ben a meghajtást biztosító Rinya-patak elterelése is megtörtént. A későbbiekben az épület gépszínként és darálóként működött, majd 1991-ben végleg bezárásra került. Ekkortól kezdve fokozatos állapotromlás következett be, 1997-98-ban kidőlt a délkeleti fal jelentős része, magával húzva a tetőszerkezetet, valamint a folyamatos tetőhéjazati sérülések miatt az időjárás viszontagságai a fődémszerkezetet is megbontották. Az épület így került a napjainkban is megfigyelhető romos állapotba.

A műemléki védetség 1982. óta áll fenn.

A vízimalmot mára teljesen felújították.

A malom csatonán érkező vízutánpótlását javasolt lenne megoldani, így étellel telne meg a környezete. Mellette található a vasúti megálló is, így ez a település egyik fő csomópontjává válhatna.

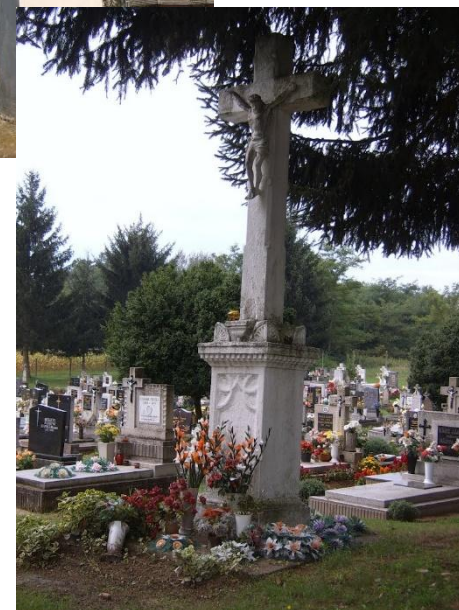
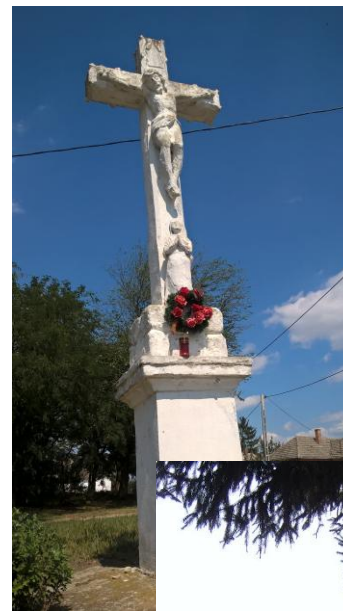
Fő utca 39. lakóépület

3 ablakos tájjellegű ház.

Helyi védelemre javasolt

Feszületek

ÖRÖKSÉGÜNK

3.2. Táj- és természeti értékek:

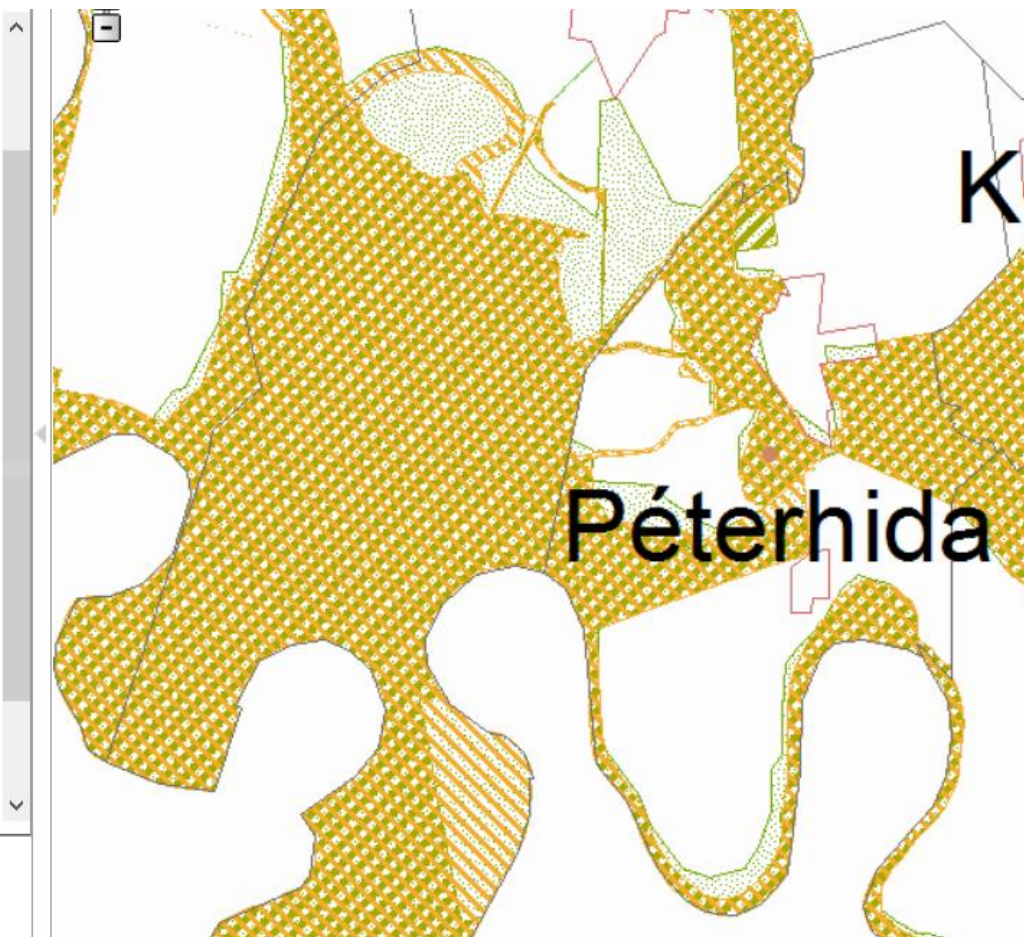
A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóságának adatszolgáltatása alapján:

„A település közigazgatási területén az alábbi táj- és természetvédelmi szempontbú kijelölés alatt álló területek találhatóak:

- országos jelentőségű védett természeti terület, a Duna Dráva Nemzeti Park;
- európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területek (NATURA 2000 területek): a Közép-Dráva elnevezésű, HUDD 20056 jelű, valamint a Nyugat-Dráva elnevezésű, HUDD 10002 jelű különleges madárvédelmi terület;
- az Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvényben (OTrT) megjelent országos ökológiai hálózat övezete;
- az OTrT-ben megjelent tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő terület övezete.”

A település közelében természetvédelmi érték a péterhidai fás-legelő. Az egykori ligeterdők kiirtása után nagy kiterjedésű mocsarak, nedves rétek alakultak ki errefelé. A többszáz hektáros réten számos védett növényfaj – tőzike, lilium-félék, orchidea-félék - találhatóak

- Településhatár
-
- Ex Lege védett területek
  - Földvár /2013/
  - Kunhalom /2013/
  - Láp /2013/
  - Szikes tó /2013/
- Érzékeny természeti területek /2009/
- Nitrátérzékeny területek 27/2006 /II.7. Korm.Rend.
- MAB területek
- Ramsari terület /2012/
- Natura 2000
  - Natura 2000 SCI /Természetmegőrzési Területek/ /2012/
  - Natura 2000 SPA /Madárvédelmi Területek/ /2012/
- Országos ökológiai hálózat /2014/
  - Magterület
  - Pufferterület
  - Ökológiai folyosó

Péterhida – Várhely

Az árokkal körülvett kis dombocskát legkönnyebben a Kossuth Lajos útról lehet megközelíteni. Az út mentén tudunk parkolni majd a menetirány szerinti jobb oldalon levő ösvény indul a Várhely irányába. Mintegy 300 m. Megtétéle után érjük el a nádasból kiemelkedő kis dombhát szélét koronázó Őrhelyet. Történeti adatot nem ismerünk róla, jellege alapján viszont lehet középkori. Ha például az Árpád korban építették, attól még nyugodtan funkcionálhatott Őrhelyként a kora újkorban. Az Árpád kori kisváarak Őrhelyként való „újra hasznosítására” vannak példák a térségben is. (Pl. Babócsa 33-as domb) A 21*20 méter alapterületű szinte sík platójú dombot 3/4 részben veszi körbe árok. Az árok során kitermelt földdel az árok külső szélén kisebb feltöltést emeltek. A nyugati oldalon az árok megszakad ezen az oldalon erdős bozótos a közvetlen környezet. A vár teljes területe 50*40 méter, az árok szélessége 4-5 méter, mélysége kb. 0,5-1 méter. A helyszínt a kora újkorban el tudom képzelni figyelőhelyként, őrhelyként.

Péterhida – Góric domb

A következő helyszín a Drávaszentesi Őrhelyhez hasonlóan nincs benne a 2005-ben megjelent Somogy megyei vártopográfiában. Azonban fekvése és tipológiai hasonlósága az eddig különböző tanulmányokban ismertetett őrhelyekhez, az említendő, vizsgálandó helyek közé emeli a Góric dombot. Először egy hosszabb idézet ismertetnék Rózsás Márton 2005-ben megjelent tanulmányából, melyet személyes gondolataimmal egészítenék ki.

A település mellett egy fás legelő is található, ahol néhány óriási méretű **tölgyfa** is áll, valamint olyan ritka növények is előfordulnak, mint a tőzikek, a liliomfélék és az orchideafélék.

Gyaloghíd a Rinyán

ÖRÖKSÉGÜNK

3.3. Településképi jellemzők:

Épületek homlokzati díszítései, részletképzései.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

4. Településképi szempontból eltérő karakterű területek:

A kézikönyvben- a településképi követelmények megalapozására- meg kell határozni a település meghatározó településképi jellezőit, a településképi szempontból egymástól jól elkülönülő településrészeket arculati jellemzőikkel és értékeikkel. Az eltérő karakterű területek lehatárolásának célja az, hogy a településkép, arculati jellemzők szempontjából hasonló viselkedésmódokat javasoljon a kézikönyv.

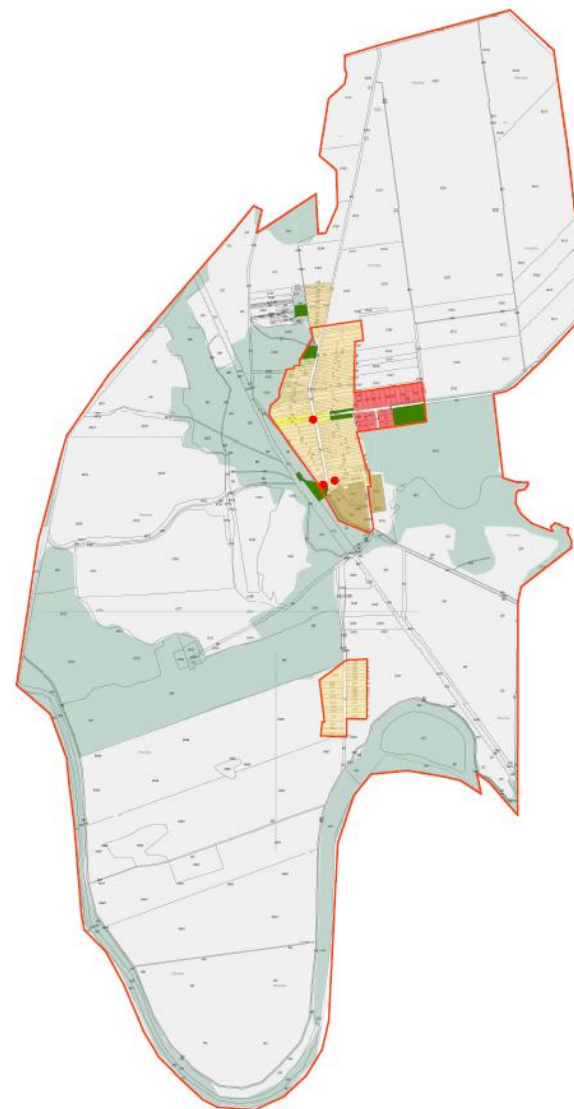
A területek lehatárolása egyrészt a település történeti fejlődésének, morfológiájának vizsgálatából, másrészt a helyszíni vizsgálatok eredményéből született.

Péterhidán az alábbi eltérő karaktereket állapítottuk meg:

- 4.1. Kertes családirházas településrész
- 4.2. Falusias/történeti településrész
- 4.3. Vegyes központi településrész
- 4.4. Közösségi területek karaktere
- 4.5. Gazdasági településrész
- 4.6. Külterületi településrész

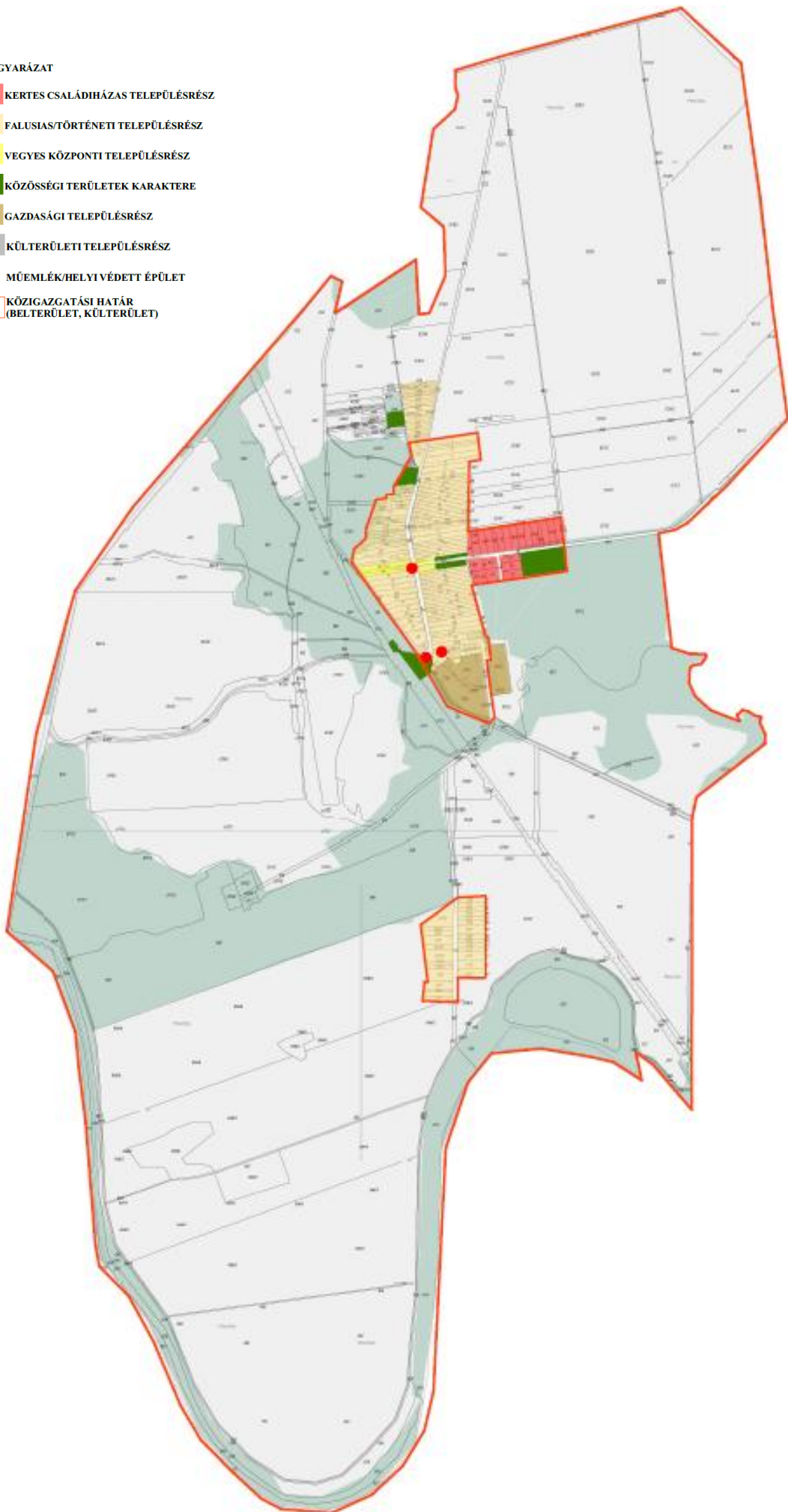
JELMAGYARÁZAT

- KERTES CSALÁDIRHÁZAS TELEPÜLÉSRÉSZ
- FALUSIAS/TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ
- VEGYES KÖZPONTI TELEPÜLÉSRÉSZ
- KÖZÖSSÉGI TERÜLETEK KARAKTERE
- GAZDASÁGI TELEPÜLÉSRÉSZ
- KÜLTERÜLETI TELEPÜLÉSRÉSZ
- MŰEMLÉK/HELYI VÉDETT ÉPÜLET
- KÖZIGAZGATÁSI HATÁR (BELTERÜLET, KÜLTERÜLET)

JELMAGYARÁZAT

- KERTES CSALÁDIHÁZAS TELEPÜLÉSRÉSZ
- FALUSIAS/TÖRTÉNETI TELEPÜLÉSRÉSZ
- VEGYES KÖZPONTI TELEPÜLÉSRÉSZ
- KÖZÖSSÉGI TERÜLETEK KARAKTERE
- GAZDASÁGI TELEPÜLÉSRÉSZ
- KÜLTERÜLETI TELEPÜLÉSRÉSZ
- MŰEMLÉK/HELYI VÉDETT ÉPÜLET
- KÖZIGAZGATÁSI HATÁR
(BELTERÜLET, KÜLTERÜLET)

4.1. Kertes családházak településrész

Földszintes kialakítású 60-70-es években épült kétablakos kocka lakóházak.

Előkerttel telepítettek

Változatosabb tetőtípusú épületek követik egymást. Megtalálható a sátozott és a kontyolt nyeregető is.

Anyaghasználat is a korra jellemző (zömmel palafedésű épületek, egy-két házban található új cserépfedés) vakolat struktúra a homlokzati burkolat. Ablakok 3 osztatú gerébtokos ablakok általában redőnyel.

4.2. Falusias/történeti településrész

A településen zömmel a falusias építészeti jelleg a meghatározó a belterületen.

Többnyire földszintes lakóépületek találhatók itt. Egy-két tetőteres kialakítású épület is található.

Az épületek utcafrontra épültek, kis előkerttel vagy előkert nélkül, többnyire utcafronta merőleges egytraktusos kialakítással, ritka az utcafronttal párhuzamos egy vagy többtraktusos ház.

Általában nyeregtetős magastetővel épültek ezek az épületek, zömmel cserépfedés jellemző a településen.

A kerítések áttörtek, jellemző a vegyes anyaghasználat.

Az épületek folytatásában gazdasági épületek találhatóak, melyek helyenként téglarchitektúrával jelennek meg.

Az épületek finoman díszítettek. A legtöbb épületen megtalálhatóak az eredeti homlokzati díszek.

4.3. Vegyes központi településrész

A templom és környezete a bolttal és a tetőtérbeépítéses rózsás lakóházzal, valamint a polgármesteri hivatal épületével alakítják a központját a településnek.

Eltérő magasságú, funkciójú épületek találhatóak itt. Karakterizálni nem szükséges, a meglévő épületekhez kell illeszkedni a beépítések karakterével.

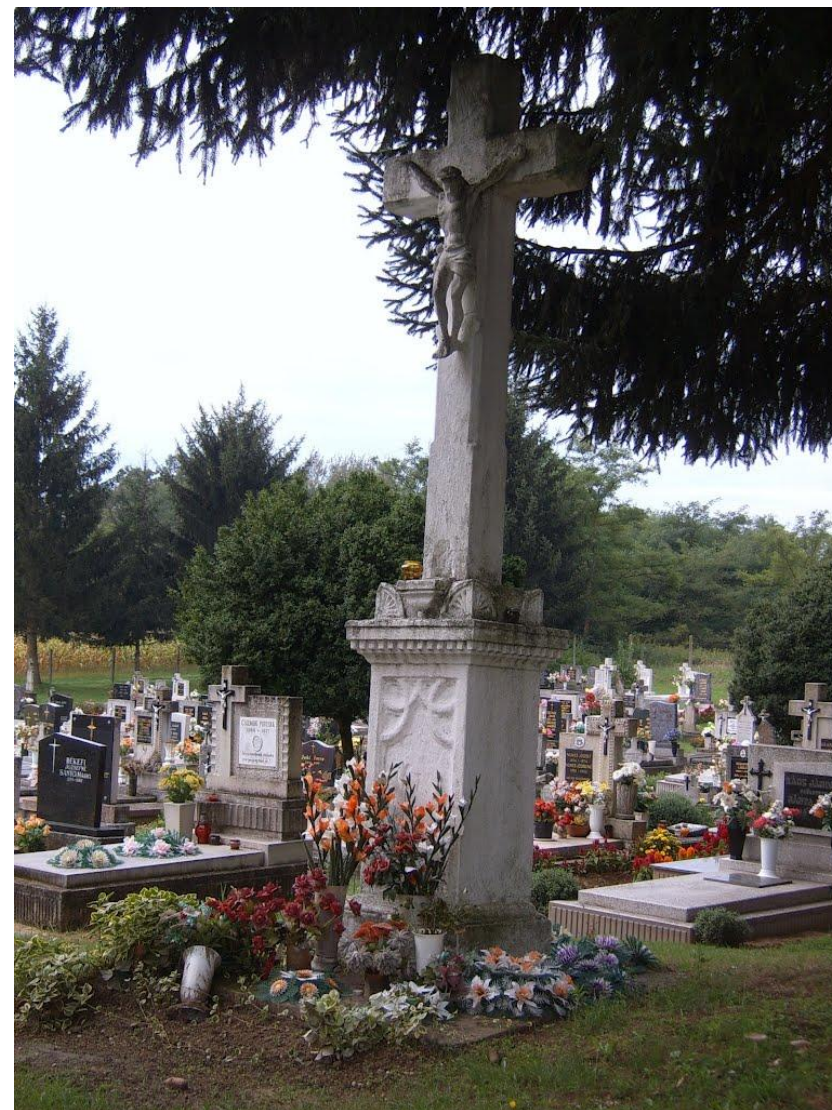

4.4. Közösségi területek karaktere

Közösségi funkciójú épületek és hozzájuk kapcsolódó terek vagy különálló teresedések karaktere.

Jelentős zöldfelület jellemzi ezeket a területeket valamint a természetes és hagyományőrző anyaghasználat.

Focipálya és környezete, amit közösségi összefogással újíttak fel és használnak is, így a település életének egy meghatározó eleme.

4.5. Gazdasági településrész

A lakott településrész környezetében szántók, művelt földterületek vannak.

A lakott terület közelében egy-két elhagyatott régi gazdasági épület áll.

4.6. Külterületi településrész

A lakott településrészt körülvevő erdőségek, füves területek, ligetes fás táj nagyon szép természeti környezetet eredményeznek. Pihentető megnyugtató ránézni erre a Drávakörnyéki tájra.

AJÁNLÁSOK

A településképi minőségi megformálása: építészeti útmutató

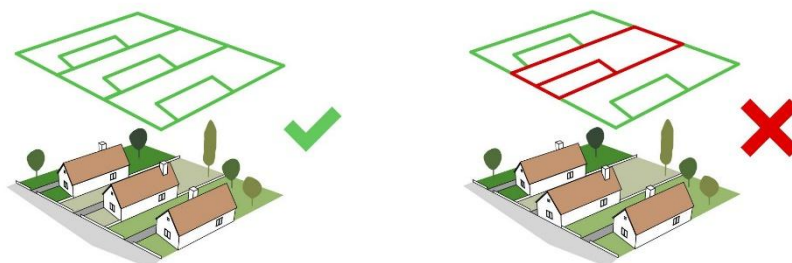
Péterhida Településképi Arculati Kézikönyvének egyik legfontosabb feladata, hogy olyan módon formálja a település arculatát és a településen építkezni vágyók szemléletét, hogy nem egységes elvek mentén rögzíti az építési szabályokat, hanem jó példák, jó gyakorlatok segítségével igyekszik a település lakóit a helyes, illetve a település, a tájegység környezetalakítási hagyományaihoz illeszkedő viselkedésmód felé terelni. A Településképi Arculati Kézikönyv ajánlásait nem kell és nem is lehet kötelező érvényű előírásként értelmezni. Célja az, hogy segítsen a település lakosainak illetve az építkezni szándékozóknak, valamint, hogy a település jelenlegi képe szerint iránymutatást adjon a településképi rendelet számára.

5.1. Településszerkezet

A történelem során kialakult településszerkezet védelme javasolt a település egész belterületén (lakóterületén). Elsősorban védendő minden szempontból az Örökségünk fejezetben felsorolt építészeti,- történeti,- táji értékek és környezetük. Településképi szempontból a kialakult utca és telekszerkezet megváltoztatása nem indokolt. Új településszerkezeti elem megjelenése nem várható.

5.2. Épületek elhelyezkedése

A helyi építési szabályzat beépítési módra és építési helyre vonatkozó előírásokon túl nincs szükség településképi követelmények megállapítására, azonban javasolt- a beépítési mód függvényében- az építési helyet a kialakult, az adott utcára jellemző, tehát a szomszédos telkek beépítését figyelembe véve megválasztani. Nem javasoljuk a szűk utcákban az előkert nélküli telepítést, ugyanis az előkert a közterületet vizuálisan szélesíti, ami az utcaképet kedvezően befolyásolja.

5.3. Épületek magassága

Az elhelyezendő épületek magasságát a szabályozási terv határozza meg.

Falusias karakternél javasolt továbbra is földszintes épülettömegek megtartása, hogy a hagyományos falusias arculata a településnek a jövő számára is továbböröklődjön.

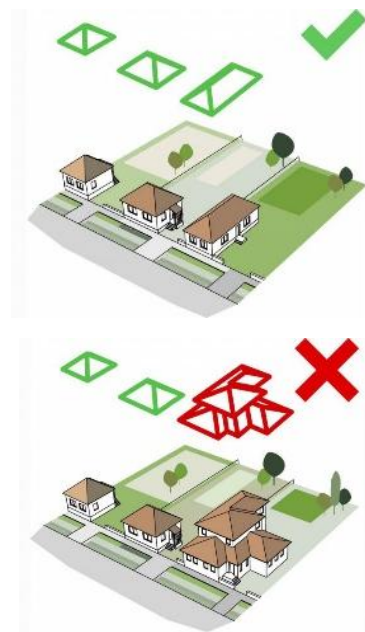
Gazdasági településrészen és a **Közösségi területek karakterében** az épületek magasságát az alkalmazott technológia és az épület funkciója határozza meg, erre vonatkozóan ajánlást nem kívánunk megfogalmazni.

5.4. Tető kialakítása

A tető kialakítása egyszerű legyen, az épületek az utcával merőleges és az utcával párhuzamos gerincű magastetővel egyaránt épülhetnek. Előnyben kell részesíteni a magastető létesítését, de nem zárkozunk el a lapostető alkalmazásától sem.

Előnyösebb a vegyes tetőtípus alkalmazása, mint a tisztán lapostetős zárás. Nagyon fontos elv, az arányos, az utca léptékéhez illeszkedő tetőforma és tetőhajlásszög megválasztása.

5.5. Homlokzatképzés, anyaghasználat, színek

Az épületek vakolt felületűek legyenek, természetes anyagú burkolat megengedett. A kőburkolat tájidegen, kerülendő. A helyi hagyományokat tükröző vagy azzal azonos értékű homlokzati vakolatmotívumok megjelenését támogatjuk a lakóházak utcai homlokzatán. A meglévő épületek homlokzati motívumait a későbbi építési tevékenységek során figyelembe kell venni, elsősorban a homlokzat felújítások alkalmával.

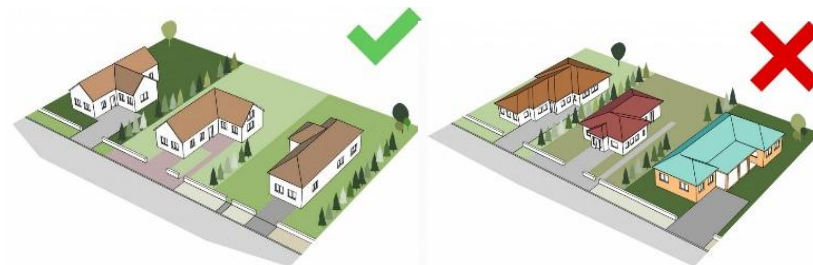
A homlokzatok színezésénél kerülni kell az élénk, rikító, sötét színek (piros, lila, kék, zöld) használatát, helyette a környezethez igazodó színek (fehér, halvány, pasztell és természet közeli színek) alkalmazására kell törekedni. Fénylő, csillogó, rikító felületek alkalmazása nem megengedett.

Az épületek anyaghasználatában az időjárással szembeni ellenállóságot javasoljuk figyelembe venni. Új épület építése, vagy meglévő épület átépítése, bővítése esetén az anyaghasználatnál törekedni kell az utcára jellemző anyagok, elsősorban a természetes anyagok használatára.

Ugyanakkor az új, a mindenkori építészeti divatnak megfelelő anyaghasználat is lehetséges, ha az illeszkedik a meglévő környezethez. A tetőfedésnél a hullámpala, palafedés és a nagy táblás fedések, bitumenes hullámlemez nem javasolt. A tetőfedőanyag elsősorban natúr cserépfedés.

A tetőfedés színe tekintetében az élénk, rikító színek kerülendők, a harmonikus megjelenés érdekében a natúr agyag, és az ehhez hasonló vörös árnyalatok, a sűrű és a sötétbarna színek alkalmazását javasoljuk előtérbe helyezni.

A fenti ajánlások az **Gazdasági településrész** és a **Közösségi területek karakterre** nem vonatkozik. Ott a lakófunkciótól eltérő használat miatt a technológiához, funkcióhoz szükséges építményeket helyezik el, amelyek egyedi megjelenésűek, ajánlásokat nem kívánunk rájuk megfogalmazni. A színekre vonatkozó ajánlás azonban itt is érvényes.

A **Falusias karakterben** javasoljuk a meglévő épületek főhomlokzatán a keskeny kétablakos szerkesztés megtartását, valamint azok visszaállítását.

Többtartakusos értékes falusias jelleggel bíró épületek esetében az ablakok cseréjénél javasoljuk a hagyományos ablakosztások és ablakarányok megtartását!

5.6. Zöldfelületek

A településkép egyik legfontosabb alkotóeleme az épített elemeken kívül a zöldfelület mennyisége és minősége. Az ápoltság, esztétikusan kialakított zöldfelület önmagában is vonzó, de az értékes épített elemek védelméhez azok környezetének megfelelő kialakítása is hozzátartozik.

Egységes utcafásítás és zöldfelületi rendszer kialakítására kell törekedni

A település arculatának javítása érdekében az őshonos és kultúrfafajokból álló fasorok telepítését javasoljuk. Az egybelátható utcaszakaszokon törekedni kell az egységes utcakép kialakítására azonos növényfajok ültetésével. Olyan fákat javasolunk ültetni a közterületekre, melyeket nem kell csonkolni a közmű vezetékek védelme érdekében.

Az utcafrontra telepített növényzet a közlekedést ne zavarja vagy akadályozza, gondozott, rendezett képet alkossanak a növények.

5.7. Kerítések kialakítása

A kerítések jellemzően áttörtek legyenek. Az utcafronton végig tömör vagy dróthálós kerítés építése kerülendő, legalább a kapuk áttörtek legyenek vagy a drótháló növényzettel takart legyen.

A részben tömör kerítések fém kapukkal való kombinálása követendő. A kerítések anyaghasználatánál a természetes anyagok és a díszített fém használatára kell törekedni. Az új kerítések magassága ne haladja meg a meglévőket. A feltűnő, rikító színekkel (piros, kék, sárga, stb) való festésük nem javasolt. Egyéb tekintetben, mint a kerítés mintázata a község nem kívánja leszabályozni.

5.8. Közterületek kialakítása

A közterületek kialakítása és azok minősége jelentősen befolyásolja az egész falu arculatát. Javasolt az útburkolat folyamatos karbantartása és felújítása.

A közterületre, út menti zöldsávba ültetett növények lehetőleg egy fajtából legyenek az egységes utcakép érdekében. Javasolt az utcák egységes fásítása.

A közterületeken elhelyezett építmények, utcabútorok, hirdető felületek természetes anyagokból készüljenek. A középületek, szobrok, emlékművek környezetében utcabútorok elhelyezése (padok, világítótestek) valamint virágosítás ajánlott.

Az egységes településkép érdekében a kapubejárók kiépítését azonos műszaki paraméterekkel javasoljuk megoldani. A kapubejárók legalább egy személygépkocsi parkolására és a telekre való beközlekedésre egyaránt alkalmas szélességre növelése ajánlott abban az esetben, amennyiben a csapadékvíz elvezetését nem akadályozza. Ezzel csökkenhet a közúton parkoló autók száma.

Javasoljuk a lakóutcásítást egyes a települések egyes szakaszain, mivel ez egy zsáktelepülés! Ez kedvező hatást gyakorolna a turizmusra és a közösségi életre is.

5.9. Sajátos építmények

Ahol a villamos energia ellátás és hírközlési hálózat föld feletti vezetőségű, új villamos energia elosztási, közvilágítási vezetékeket és az elektronikus hírközlési hálózatokat a meglévő oszlopsorra, vagy közös tartóoszlopra kell fektetni. Közös oszlopsorra való telepítés bármilyen akadályoztatása esetén az építendő hálózatot földalatti elhelyezéssel lehet csak kivitelezni.

Vezeték nélküli elektronikus hírközlés építményei számára alkalmas terület a belterületi határtól legalább 500 m-es távolság. Az új antennák elsősorban multifunkcionális kialakítással telepíthetők (pl.: vadles, kilátó, víztorony), de ha nincs meglévő alkalmas építmény, akkor önálló szerkezetre is.

Az utcai homlokzaton lévő antenna kerülendő.

Közmű területét javasolt (ha a szolgáltatást nem zavarja) a kerítések körül tujasorral, növényekkel közterület felől takarni.

A Harangláb mellől javasolt lenne a villanyvezetéket áthelyezni, így a térélményt sokkal kedvezőbb lenne az épület környezetében.

5.10. Reklámcélú, információs- és hirdető berendezések

Óriásplakáttal szinte nem is találkoztunk a településen, de új óriásplakát kihelyezése - beruházás támogatásának tényét tartalmazó kötelező hirdetőtábla kivételével - tilos. Reklámcélú berendezés anyaga fából legyen, természetes színben, a meglévő utcabútorok és hirdetőtáblák formájához illeszkedve.

Magáncélú hirdető berendezés, cégtábla –az útbaigazító táblák kivételével - ne nyúljon a közterület fölé.

JÓ PÉLDÁK – ÉPÜLETEK, ÉPÍTÉSZETI RÉSZLETEK

Falusi épület

Igényesen kialakított növényzet.

Antenna nincs a főhomlokzaton. Ráadásul a település fogadó képe nyáron ez a szép virágosított épület. Példa értékű.

Bolt épülete

Szépen karbantartott épület!

Visszafogott díszítések, ablakosztások

Épülettel harmonizáló tetőszín és anyag használata.

Rendezett közterület, udvar.

Eredeti nyílászárók, zsalugáterek.

Falusi épületek

Rendezett közterület és udvar.

Áttört kerítés.

Falazott téglakémények.

Antenna nincs a főhomlokzaton.

Falusi épületek

Visszafogott homlokzatszínesítés és homlokzatszobrok, eredeti ablakosztások megtalálhatóak az épületen.

Rendezett közterület és udvar.

Áttört kerítés.

Falazott téglakémények.

Antenne nincs a főhomlokzaton.

Építészeti részletek

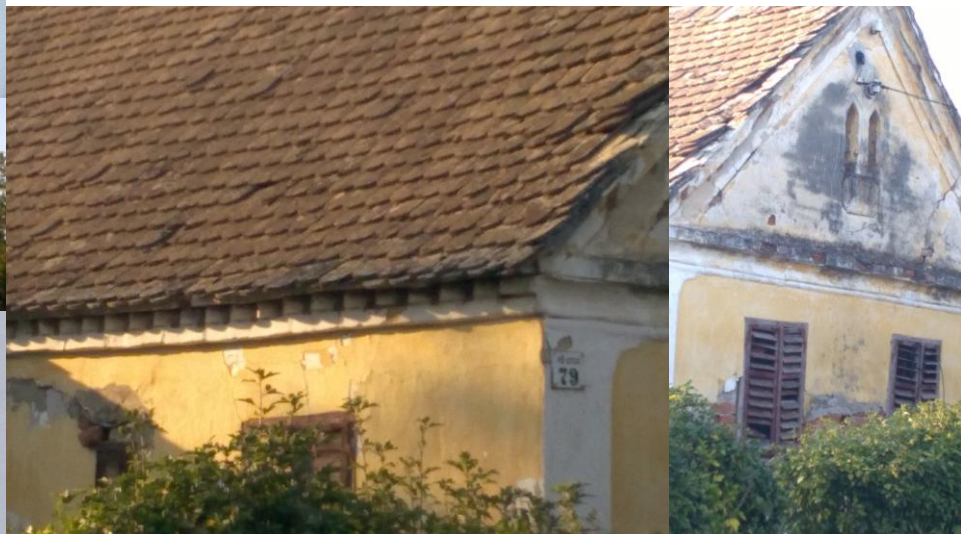
Értékes homlokzatzsítések, párkányzatok megtartása, karbantartása.

Homlokzatzsítések, zsalugáterek megtartása, felújítása, karbantartása javasolt.

Bádogozások eredeti kialakításban történő cseréje!

Falazott kémények javítása, felújítása.

Homlokzati két ablak méreteiben arányosan megtartva a háznak „emberi arcot” kölcsönöz. Ne cseréljük ki egy ablakra és redőnyt se szereltesünk rá külső redőnyekkel. sokkal szebb a zsalugáteres megoldás.

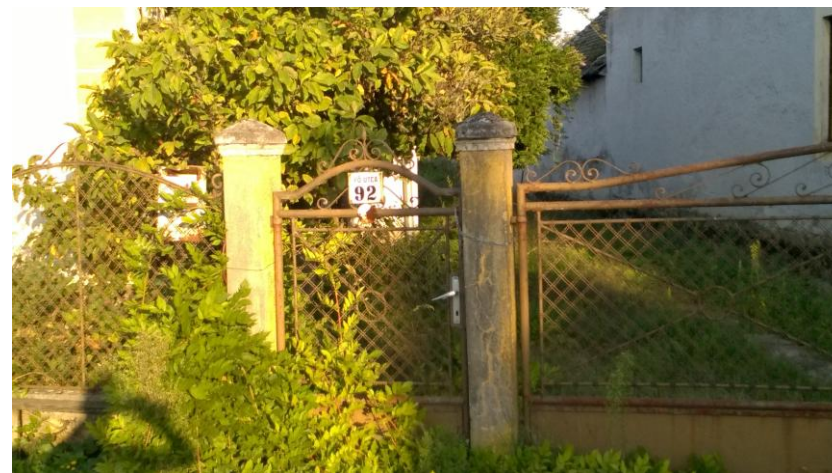
JÓ PÉLDÁK –SAJÁTOS ÉPÍTMÉNY FAJTÁK

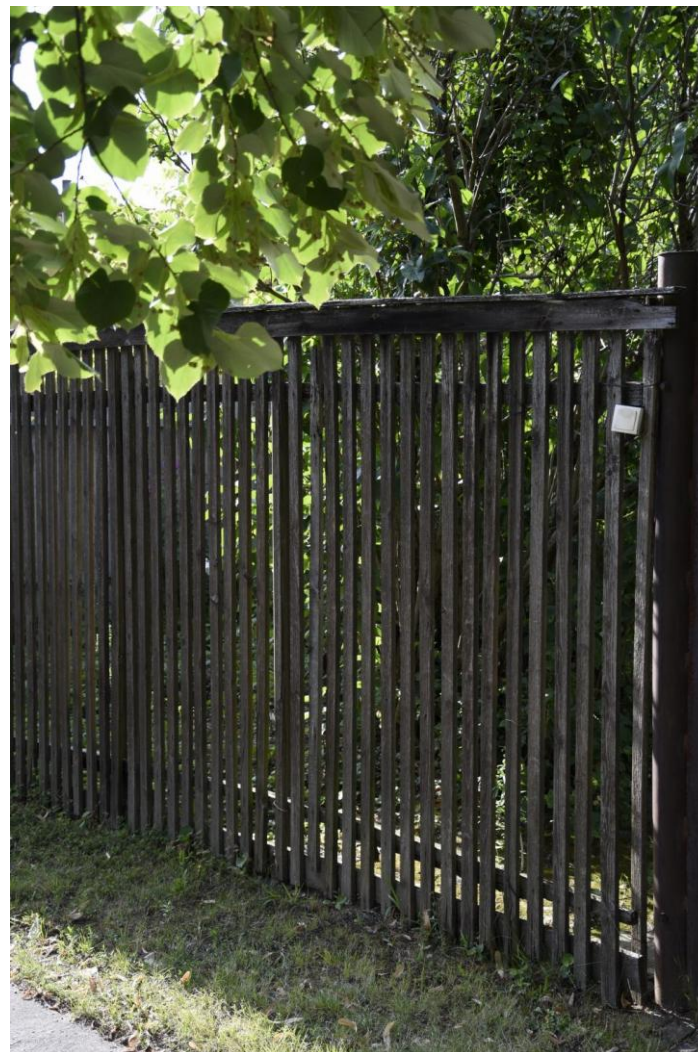
A település léptékéhez illeszkedő egyszerű vasúti megálló, híd, burkolat.

Eltérő kialakítású áttört **kerítések**.

Javasolt kerítések falusias településrészen.

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

Óriásplakáttal nem is találkoztunk a településen, de új óriásplakát kihelyezése - beruházás támogatásának tényét tartalmazó kötelező hirdetőtábla kivételével - tilos.

Reklámcélú berendezés anyaga fából legyen, természetes színben.

A településhez, az utcaképhez a különböző reklámhordozók, reklámok, cégérek, utcabútorok és egyéb műszaki berendezések ugyanúgy hozzátartoznak, mint a házak, közterületek, kertek.

Mai modern világunkban nélkülözhetetlen a különböző kényelmi berendezések használata, ugyanakkor elhelyezésüknél, kialakításuknál fontos szempont a „láthatatlanság”, kerülni kell a főhomlokzaton való megjelenést.

A reklámhordozókra, reklámokra, cégérekre pont az ellenkező állítás igaz, amely szerint azok célja pont a figyelem felkeltése, a tájékoztatás, de ez esetben is meg kell találni a kellő egyensúlyt. Fontos az alkalmazott anyagok és a megfelelő méret megválasztása, a környezethez való alkalmazkodás érdekében.

Információs tábláknál egységes kialakítást javasoljuk alkalmazni.

IMPRESSZUM

PÉTERHIDA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

7582 Péterhida, Fő u. 50.

Telefon: 82/491-052

Honlap: www.peterhida.hu

E-mail:

Polgármester: Káló Tímea

Főpítész: Bánkuti Mellitta építész vezető tervező

KÉSZÍTETTE: JÖVŐ-tér-KÉP Építészeti és Városfejlesztési Kft.

Szilágyi Annamária településtervező

SZERKESZTETTE: Nagy Mónika építész

TÁJÉPÍTÉSZ MUNKARÉSZ: Bognárné Tóth Réka

SZÖVEG: Szilágyi Annamária, Nagy Mónika

FOTÓ: Szepesi Péter fotográfus és Szilágyi Annamária

GRAFIKAI TERVEZÉS : Nagy Edina építész

Az 5. fejezet ábrái a Lechner Tudásközpont Nonprofit Kft. szerkesztési sablonjának felhasználásával készült.

Péterhida, 2017.12.04.